

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U000641

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 21-02-2025

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ № 480 від 02.04.2025 р.

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Микитюк Ірина Віталіївна

2. Iryna V. Mykytiuk

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2573-2174

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 054

Назва наукової спеціальності: Соціологія

Галузь / галузі знань: соціальні та поведінкові науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Соціологія

Дата захисту: 17-03-2025

Спеціальність за освітою: Соціологія

Місце роботи здобувача: Львівський національний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02070987

Місцезнаходження: вул. Університетська, буд. 1, Львів, 79000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 7437

Повне найменування юридичної особи: Львівський національний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02070987

Місцезнаходження: вул. Університетська, буд. 1, Львів, 79000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Львівський національний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02070987

Місцезнаходження: вул. Університетська, буд. 1, Львів, 79000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 04.51.53, 04.61.11, 14.43.50

Тема дисертації:

1. Соціальні аспекти впровадження інклюзивної освіти в сучасному українському суспільстві.
2. Social Aspects of the Implementation of Inclusive Education in Modern Ukrainian Society.

Реферат:

1. Дисертаційне дослідження присвячене аналізу стану та перспектив запровадження інклюзивної освіти (ІО) у загальноосвітніх школах України в контексті глобальних викликів – зростання соціальної нерівності та збільшення кількості осіб із вадами здоров'я. ІО розглядається як механізм мінімізації освітньої нерівності та соціальної ексклюзії. Методологічною основою є тричленна дослідницька модель: методолого-теоретичний аналіз, соціально-практичний вимір та узагальнення емпіричних досліджень із розробкою авторської методичної схеми. Враховано міждисциплінарний характер проблематики – залучено соціологію, психологію, педагогіку, юриспруденцію, соціальну роботу, корекційну педагогіку. Виявлено дві основні аналітичні лінії: (1) соціальна нерівність, ексклюзія, інклюзія та (2) інвалідність і ІО як спосіб подолання бар'єрів. Розглянуто класичні, неklasичні та постнеklasичні соціологічні концепції. Методологічну основу сформовано на базі ідей М. Буравого (нерівність та «виключені» групи), М. Олівера (роль соціальних рухів), Дж. Александера (сприйняття освітніх новацій) та П. Штомпки (соціальні бар'єри у сфері освіти). Аналіз зарубіжного та українського досвіду ІО показав чотири підходи до освіти дітей з особливими освітніми

потребами (ДООП): інтерактивний, екологічний, адаптивний і трансформаційний. Вивчено 1937 статей у Scopus (1992–2022), що дозволило виявити тенденції у світовому науковому дискурсі та пріоритети різних країн. Окремо проаналізовано розвиток ІО у 9 країнах із високим ВВП та 5 країнах із низьким рівнем життя, запропоновано модифікований індекс інклюзивності для українського контексту. В Україні процес запровадження ІО розпочався у 2001 р., активізувався у 2010 р. та закріпився у Законі «Про освіту» (2017), де ІО є складовою Нової української школи. Водночас існує необхідність нової взаємодії між спеціальними та загальноосвітніми закладами. Громадські ініціативи відіграють значну роль у просуванні інклюзії, проте існують і анти-інклюзивні рухи. Російсько-українська війна значно ускладнила розвиток ІО: зруйнована шкільна інфраструктура, зменшене фінансування, зростає кількість дітей із особливими потребами через військові травми. Масова депортація дітей та руйнування спеціальних закладів створюють додаткові виклики. Попри це, ІО продовжує впроваджуватись на підконтрольних Україні територіях. Емпірична частина дослідження включає аналіз 799 анкет, 124 напівструктурованих інтерв'ю та 12 лонгітюдних інтерв'ю з експертами (2019, 2023). Опрацьовано соціальні установки батьків, учителів, експертів, користувачів соцмереж. Верифіковано 9 гіпотез (2 повністю, 5 частково, 2 не підтверджено). Наукова новизна дослідження полягає у створенні комплексної концептуальної схеми аналізу ІО, розробці концепту «медіанної інклюзії» для опису поетапного включення до суспільства, застосуванні триангуляції методів. Показано роль культури у подоланні соціальної нерівності, актуалізовано застосування ідей М. Буравого щодо ІО в умовах війни. Результати можуть бути використані для вдосконалення політики впровадження ІО, розробки методик оцінки її ефективності та соціологічного аналізу інклюзії в Україні.

2. The dissertation research examines the status and prospects of implementing inclusive education (IE) in Ukraine's general secondary schools in the context of two global challenges—growing social inequality and the increasing number of people with disabilities. IE is considered a mechanism for reducing educational inequality and social exclusion. The study follows a three-part research model: methodological-theoretical analysis, social-practical dimensions, and empirical research synthesis with the development of an original methodological framework. Given the interdisciplinary nature of the issue, the study incorporates sociology, psychology, pedagogy, law, social work, and correctional education. Two key analytical lines are identified: (1) social inequality, exclusion, and inclusion; (2) disability and IE as a means to overcome social barriers. The study examines classical, non-classical, and post-non-classical sociological theories, using the works of M. Burawoy (social inequality and “excluded” groups), M. Oliver (social movements), J. Alexander (perception of educational innovations), and P. Sztompka (social barriers in education). A review of international and Ukrainian experiences highlights four approaches to educating children with special educational needs (ChSEN): interactive, ecological, adaptive, and transformational. Analysis of 1,937 Scopus-indexed articles (1992–2022) identifies global research trends and key country contributions. IE implementation in nine high-GDP and five lower-income countries is examined, with recommendations for adapting an inclusiveness index to the Ukrainian context. In Ukraine, IE reforms began in 2001, intensified in 2010, and were reinforced in the 2017 Law on Education, which made IE a component of the New Ukrainian School. However, the country maintains special education institutions, necessitating new interactions between inclusive and specialized schools. Civil society plays a key role in IE promotion, though some opposition movements exist. Russia's full-scale invasion has severely impacted IE: school infrastructure is destroyed, funding reduced, and the number of children with war-related disabilities has increased. Thousands of Ukrainian children have been forcibly deported, and entire special education institutions relocated to Russia, making ChSEN one of the most vulnerable social groups. Despite this, IE implementation continues in government-controlled areas. The empirical research includes 799 surveys, 124 semi-structured interviews, and 12 longitudinal expert interviews (2019, 2023). Respondents include social media users, ChSEN parents, teachers, and experts. Nine hypotheses were tested (two fully confirmed, five partially, and two rejected). The study's scientific novelty lies in developing a comprehensive conceptual model of IE, introducing the concept of “median inclusion” to describe stepwise social integration, and applying methodological triangulation. The research demonstrates the role of culture in reducing social inequality and highlights the relevance of M. Burawoy's framework for IE in war conditions. Findings contribute to policy improvements, methodological advancements in IE assessment, and

sociological analysis of educational inclusion in Ukraine.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

1. Микитюк І. В. Компаративний аналіз емпіричних досліджень процесів упровадження інклюзивної освіти в Україні та світі. Габітус. 2021. Вип. 32. С. 11-18.
2. Черниш Н., Собко (Микитюк) І. Інклюзивна освіта у фокусі культур-соціології. Вісник Львівського університету. Серія соціологічна. 2019. Вип. 13. С. 21-29.
3. Микитюк І. В. Теоретико-методологічні засади дослідження інклюзії та ексклюзії в соціогуманітарних науках. Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики. 2021. Вип. 92. С. 19-28.
4. Mykytiuk I., Cherpurko G., Sobolieva N., Kukhta M., Shevel I. Development of modern sociological education in Ukraine: problems, prospects. Revista Eduweb. 2022. Vol. 16(2). С. 82-94.
5. Mykytiuk I. Rozwój edukacji włączającej (inkluzyjnej) w Ukrainie: perspektywy i wyzwania w czasie wojny. Youth in Central and Eastern Europe. 2023. Vol. 10(16). С. 71-75.
6. Микитюк І. Аналітична ретроспектива глобальних та локальних специфікацій впровадження інклюзивної освіти. Сучасні соціальні трансформації: глобальний досвід та локальні специфікації: збірник тез XII Львівського соціологічного форуму, присвяченого 30-літтю академічної соціології у Львівському національному університеті імені Івана Франка. 2 квітня 2021 р., Львів. 2021. С. 213-216.
7. Микитюк І. Застосування можливостей культурсоціології до вивчення інклюзивної освіти. Соціологія у (пост)сучасності: збірник тез доповідей XIX Міжнародної наукової конференції студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 18-19 березня 2021. С. 80-81.
8. Mykytiuk I. Introduction of an inclusive approach as an element of social transformation of the education system in Ukraine. The world of science and innovation. Proceedings of the 9th International scientific and practical conference. Cognum Publishing House. London, United Kingdom. 2021. P. 475-479.
9. Mykytiuk I. Persons with disabilities in the focus of cultural sociology. Science 2021: Research and Innovation. Abstracts of the 17th International scientific and practical conference. Primedia E-launch LLC, USA, Philadelphia. 2021. P. 119-123.
10. Микитюк І. Порівняльний аналіз досліджень процесів інклюзії та ексклюзії в працях зарубіжних та вітчизняних вчених. Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції "Наука, освіта, технології та суспільство: проблеми та перспективи". 6-7 жовтня 2021 р., Полтава. Center for financial-economic research. 2021.
11. Микитюк І. Теоретико-методологічні засади дослідження інклюзії та ексклюзії в соціогуманітарних науках. Збірник тез доповідей IV Міжнародної науковопрактичної конференції "Topical issues of modern science, society, and education". 1-3 листопада 2021 р., Харків. 2021. С. 886-892.
12. Микитюк І. Соціальна інклюзія: аналіз вітчизняних та зарубіжних практик. Зб. матеріалів IV Всеукр. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів та молодих вчених "Традиції та новації у розвитку сучасної соціологічної науки: дослідження молодих вчених". 23 лютого 2022 р., Київ. К. : КНЕУ, 2022. С. 52- 54.
13. Микитюк І. Концепти соціальної інклюзії та ексклюзії у глобальному суспільстві. Соціологія у (пост)сучасності: збірник тез доповідей XIX Міжнародної наукової конференції студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених. 17-18 березня 2022 р., Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна. 2022.

Наукова (науково-технічна) продукція: аналітичні матеріали

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами: № 123U101816; № 0120U101795

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Черниш Наталія Йосипівна

2. Nataliia Y. Chernysh

Кваліфікація: д. соц. н., професор, 22.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1638-8639

Додаткова інформація: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=MVJDc04AAAAJ>

Повне найменування юридичної особи: Львівський національний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02070987

Місцезнаходження: вул. Університетська, буд. 1, Львів, 79000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Дікова-Фаворська Олена Михайлівна

2. Olena M. Dikova-Favorska

Кваліфікація: д. соц. н., професор, 22.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1600-6875

Додаткова інформація: <https://scholar.google.com/citations?user=3JeQySQAAAAJ>

Повне найменування юридичної особи: Комунальний заклад "Житомирський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти" Житомирської обласної ради

Код за ЄДРПОУ: 02139713

Місцезнаходження: вул. Михайлівська, 15, Житомир, Житомирський р-н., 10014, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мажак Ірина Михайлівна
2. Iryna M. Mazhak

Кваліфікація: к. соц. н., 22.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0190-0126

Додаткова інформація: Scopus Author ID: 58084155600; Web of Science Researcher ID: ADU-0852-2022;
https://scholar.google.com/citations?user=4_vnVDgAAAAJ

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Кієво-Могилянська академія"

Код за ЄДРПОУ: 16459396

Місцезнаходження: вул. Г. Сковороди, буд. 2, Київ, 04070, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Марусяк Тетяна Сергіївна
2. Tetiana S. Marusiak

Кваліфікація: к. соц. н., доц., 22.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-2699-3154

Додаткова інформація: Scopus Author ID: 58899777400;
<https://scholar.google.com/citations?user=85npbmIAAAAJ>

Повне найменування юридичної особи: Львівський національний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02070987

Місцезнаходження: вул. Університетська, буд. 1, Львів, 79000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Андрейко Богдана Володимирівна
2. Bogdana V. Andreiko

Кваліфікація: к. психол. н., доц., 19.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6303-6647

Додаткова інформація: <https://scholar.google.com/citations?user=DU1ddcAAAAAJ>

Повне найменування юридичної особи: Львівський національний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02070987

Місцезнаходження: вул. Університетська, буд. 1, Львів, 79000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Островська Катерина Олексіївна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Островська Катерина Олексіївна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Жак Ольга Володимирівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна